

Rotterdamse Aanpak Veilig Sporten

Voorwoord

Veel mensen vinden het leuk om te bewegen en te sporten. Het is goed en gezond voor je en je doet sociale contacten op. Daarom zet Rotterdam in op bewegen en sport. Hoe we dat doen staat in onze Sportvisie tot 2030 en het Sportbeleid 2017-2020.

We willen dat Rotterdam uitnodigt tot sport en bewegen zodat nog meer Rotterdammers hier plezier aan beleven. Daarnaast willen we sport en bewegen breder inzetten, bijvoorbeeld op het gebied van zorg, welzijn, jeugd(hulp), onderwijs, werk etc.. Daarmee kunnen we de positieve effecten van sport op talentontwikkeling, gezondheid, economie en meedoen in de samenleving nog beter benutten.

Wij geloven in de meerwaarde van sport en bewegen voor de gezondheid, het welbevinden en voor de onderlinge sociale contacten van de Rotterdammer.

Tegelijkertijd willen we ook dat mensen op een veilige manier kunnen sporten en bewegen. Berichten in de media over agressie op een sportveld, over discriminatie bij een sportvereniging, over camera's in kleedkamers, over verhalen van seksueel grensoverschrijdend gedrag in het verleden van mensen die nu hun verhaal (durven te) vertellen laten zien wat de impact is van onveilige situaties in de sport.

Daarom moet actief worden gewerkt aan een pedagogisch en veilig sportklimaat in Rotterdam. De basis hiervoor wordt gelegd door de sportbonden en sportverenigingen als eerst verantwoordelijken. De gemeente ondersteunt en faciliteert verenigingen hierin, zodat zij zich de thematiek eigen kunnen maken én zelf de kracht en ervaring opbouwen om de benodigde acties in de toekomst te kunnen blijven uitvoeren. Zo maken en houden we samen sport leuk!

Adriaan Visser
Wethouder Sport

Inhoud:

I	Inleiding	pagina 4
II	Analyse	pagina 4
III	Wat is een pedagogisch en veilig sportklimaat en hoe bereiken we dit?	pagina 6
IV	Afbakening en randvoorwaarden	pagina 7
V	Samenwerking met NOC*NSF en sportbonden	pagina 8
VI	Landelijke maatregelen (tot nu toe)	pagina 10
VII	Maatregelen op een pedagogisch en veilig sportklimaat in Rotterdam	pagina 10
VIII	Financiën (2018)	pagina 19
	Bijlage I	Pagina 20

I Inleiding

Om plezierig te kunnen sporten is het van belang dat excessen worden voorkomen. Iedere week verlopen in Rotterdam honderden competitiewedstrijden en trainingen zonder incidenten, maar soms is sprake van wangedrag van sporters en van publiek. Dit kan zich uiten in geweldsincidenten, discriminatie, seksueel grensoverschrijdend gedrag etc. Deze incidenten vormen een bedreiging voor de positieve waarden van de sport en het plezier dat mensen hebben in het beoefenen van hun sport. Net als bij excessen op school, op straat of in het uitgaansleven moet ongewenst gedrag in de sport worden voorkomen. Dit kan de sportsector niet alleen. Het is van belang dat alle betrokken partijen - sporters, ouders, vrijwilligers, sportorganisaties, scholen, de gemeente in al haar geledingen, politie, Rijk, NOC*NSF en sportbonden hierin gezamenlijk optrekken en optreden vanuit de eigen verantwoordelijkheid. Maar, een veilig sportklimaat reikt verder dan het voorkomen van excessen alleen.

Sport heeft een aantoonbaar positief effect op de ontwikkeling en het welbevinden van mensen, dit omvat zowel de fysieke ontwikkeling als de ontwikkeling van het brein, zelfvertrouwen en sociaal gedrag. Echter sporten heeft niet zonder meer dit effect. Pas wanneer er sprake is van een pedagogisch en veilig sportklimaat waarin iemand zijn of haar sport kan beoefenen, kan sport zijn potentie op dit gebied waarmaken. Dit pedagogisch en veilig sportklimaat biedt een omgeving waarin mensen zich kunnen ontwikkelen en de mogelijkheid hebben ergens bij te horen. Waar ze zich beschermd weten, fysiek en sociaal, waarin zorgzaam wordt omgaan met elkaar en heldere, passende afspraken en duidelijke grenzen gelden. Het is gericht op een positieve manier van benaderen, op ontwikkeling en niet zozeer op prestatie.

Wanneer verenigingen een pedagogisch en veilig sportklimaat bieden, leent sport zich ook goed voor preventieve en curatieve inzet in het kader van zorg, welzijn en onderwijs (Sport als middel). Sport kan dan worden ingezet om mensen een positieve impuls te geven. Bijvoorbeeld door:

- (kwetsbare) jeugd die zich sociaal en gezond ontwikkelt;
- volwassenen die participeren in de maatschappij, contacten leggen, een netwerk opbouwen of opnieuw de stap zetten om in beweging te komen;
- werklozen die met behulp van sport weer stappen zetten richting arbeid of juist een tegenprestatie leveren;
- mensen met een beperking die de kans krijgen volwaardig mee te doen en zich te ontwikkelen;
- chronisch zieken die een gezonde(re) levensstijl aanleren;
- eenzame ouderen die in beweging worden gebracht en zien welke mogelijkheden zij (nog) hebben.

II Analyse

Over de mate waarin seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport plaatsvindt, was tot voor kort heel weinig bekend. Zo constateerde ook de onderzoekscommissie 'seksuele intimidatie en misbruik in de sport'. Het rapport van deze onderzoekscommissie zelf geeft wel een beeld van de problematiek. Twaalf procent van de Nederlandse sporters zegt in hun jeugd jaren geconfronteerd te zijn met grensoverschrijdend gedrag. Vier procent heeft te maken gehad met ernstige vormen van misbruik. De jonge leeftijd van slachtoffers valt de onderzoekscommissie op: in driekwart van de gevallen was het slachtoffer jonger dan 16 jaar. Het rapport wijst verder op vier risicogroepen: topsporters, sporters met een beperking, LHBT-sporters en sporters met een migratieachtergrond.

Plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag blijken in 44 procent van de gevallen één of meer medesporters te zijn. In 21 procent van de gevallen vindt het gedrag plaats binnen de relatie van trainer/coach en sporter. In 62 procent van de gevallen is sprake van meer dan één pleger. Plegers zijn voornamelijk mannen, slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag zijn meestal vrouwen. De slachtoffers van misbruik zijn niet aantoonbaar vaker man of vrouw.

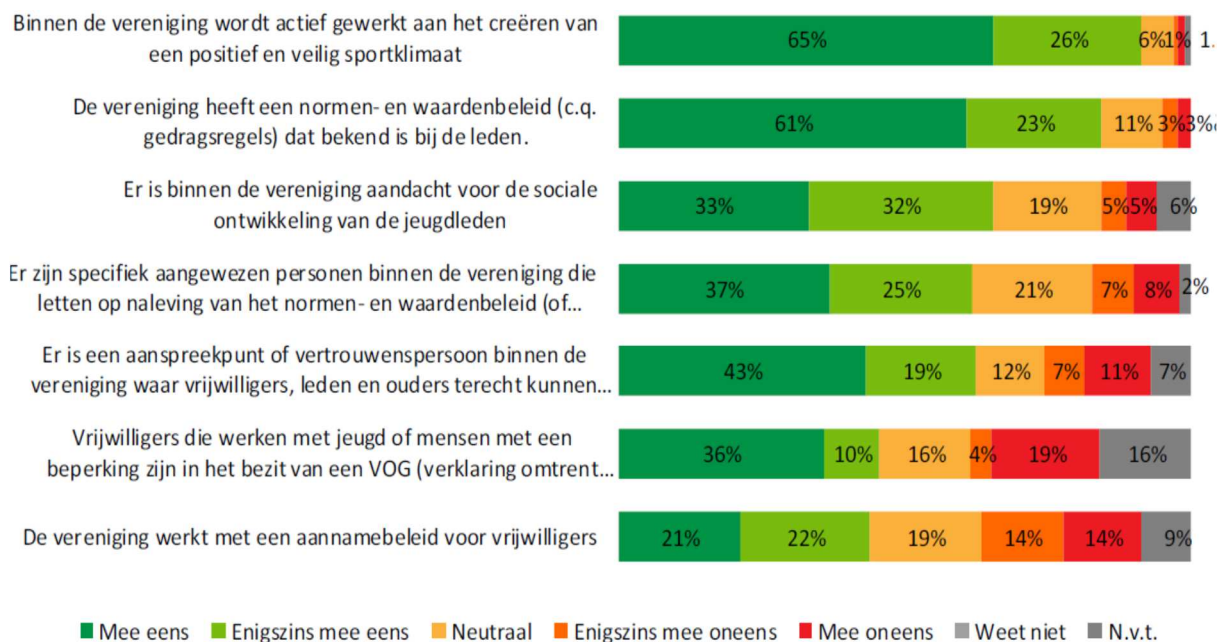
De onderzoekscommissie geeft verder aan dat conclusies op basis van geregistreerde casussen bij het vertrouwenspunt sport en meldingen die zijn gedaan bij de vertrouwenscommissie lastig betrouwbare conclusies zijn te trekken, omdat veel slachtoffers seksueel misbruik niet aangeven. Procentueel komen de volgende sporten naar voren met de meeste meldingen: wielrennen, zwemmen en handbal. Dit neemt niet weg dat in sporten met een groter aantal sporters (bijv. voetbal) meer gevallen plaatsvinden.

Specifiek voor Rotterdam voert Rotterdam Sportsupport periodiek onderzoek uit naar de vitaliteit van sportverenigingen. De verenigingen scoren zichzelf op een aantal onderdelen. Ook vragen over een pedagogisch en veilig sportklimaat komen hierin aan bod. Gemiddeld benoemen verenigingen 'zorgen voor een veilige en positieve omgeving voor zowel jeugd als volwassenen' als hun op-één-na belangrijkste taak. Contrasterend hiermee is het feit dat een pedagogisch en veilig sportklimaat heel laag scoort als gevraagd wordt naar de belangrijkste doelstelling voor de komende drie jaar.

De verenigingen is ook gevraagd naar hun mening over de stelling 'de vereniging heeft een veilig en positief sportklimaat voor zowel jeugdleden als volwassenen'. De verenigingen scoren zichzelf hierop als volgt:

Mee eens	70 %
Enigszins mee eens	23 %
Niet mee eens noch mee oneens	6 %

Verder zijn een aantal stellingen over een pedagogisch en veilig sportklimaat voorgelegd. De scores op deze stellingen zijn hieronder inzichtelijk gemaakt.

Een andere indicator is het aantal interventies dat door Rotterdamse verenigingen worden afgenomen uit het aanbod vanuit het landelijk programma 'Naar een veiliger Sportklimaat'. Medio 2017 hebben 124 Rotterdamse verenigingen 315 interventies afgenomen. Van de 124 verenigingen hebben 84 verenigingen minimaal twee maatregelen afgenomen. 29 verenigingen hebben vier of meer interventies afgenomen.

Voor het opstellen van dit document is met zes Rotterdamse verenigingen gepraat over het pedagogisch en veilig sportklimaat. Van deze verenigingen was bekend dat ze om verschillende redenen veel of juist

weinig aandacht schenken aan een pedagogisch en veilig sportklimaat.

De verenigingen geven aan een pedagogisch en veilig sportklimaat als een breed maatschappelijk probleem te zien en niet als een opgave voor een vereniging alleen. De opgave vraagt volgens hen daarom een brede aanpak; ook wat er bijvoorbeeld op scholen en in de wijk gebeurt, is belangrijk voor hetgeen op de vereniging gebeurt. Personen die problemen veroorzaken doen dit niet alleen op de vereniging, maar ook elders. Aangegeven werd dat het vooral de seniorenteam zijn waar de meeste problemen zich voordoen. Deze groep heeft wel een belangrijke voorbeeldfunctie voor jeugdspelers.

Volgens verenigingen hebben begeleiders, trainers en/of coaches een cruciale rol in het tot stand brengen en houden van een pedagogisch en veilig sportklimaat. Doorslaggevend is of zij snel probleemsignalen herkennen en of zij hier pedagogisch adequaat mee om kunnen gaan. Voldoende pedagogische kennis en vaardigheden zijn voor hen daarom belangrijk. Maar ook voldoende technische kennis is belangrijk, omdat een trainer en/of coach zonder technische kennis geen gezag uitstraalt. Verenigingen hechten daarom op beide aspecten veel belang aan opleidingen op dit punt. Omdat de functie van begeleider, trainer en/of coach veelal door vrijwilligers wordt gedaan, is een goede invulling van de functie kwetsbaar.

Ouders die door hun gedrag op een vereniging niet bijdragen aan een pedagogisch en veilig sportklimaat, zijn voor verenigingen een moeilijke doelgroep. Het aanspreken van deze ouders is voor verenigingen vaak lastig.

Verenigingen geven ook aan vanuit zichzelf weinig behoefte te voelen om binnen de club met een controversieel onderwerp als LHBTI aan de slag te gaan. Het onderwerp leidt in de ogen van de besturen niet tot problemen binnen hun verenigingen. Dit kan met de (on)zichtbaarheid van de problematiek te maken hebben.

Opvallend is tot slot dat verenigingen vooraf feilloos lijken te weten tegen welke problemen ze bij welke club aan gaan lopen. Een vereniging met voornamelijk spelers met een andere culturele achtergrond, weten dat ze buiten Rotterdam eerder gediscrimineerd zullen worden. Zo kan ook de sociaal-economische status van een wijk op dit punt in bepaalde opzichten een voorspellende waarde hebben. Meer overleg tussen verenigingen onderling zou volgens sommige verenigingen kunnen bijdragen aan het voorkomen van problemen.

III Wat is een pedagogisch en veilig sportklimaat en hoe bereiken we dit?

Een pedagogisch en veilig sportklimaat is een sportomgeving waar sprake is van sociale veiligheid, waar iedereen onbezorgd en met plezier kan sporten en waar oog is voor sportieve- en sociale ontwikkeling.

Het doel van de voorgestelde beleidsinzet is te komen tot verdere samenhangende (en op maatwerk gebaseerde), integrale ondersteuning van sportverenigingen om een pedagogisch en veilig sportklimaat te creëren waarbinnen sporters de positieve aspecten van sport en een sportvereniging zoveel mogelijk ervaren. Dit betekent dat bij een vereniging onder andere:

- een visie is op een pedagogisch en veilig sportklimaat (soms in de vorm van een waarden en normen beleid),
- vrijwilligers/professionals die werken met jeugd of met mensen met een beperking in het bezit zijn van een VOG (niet ouder dan vijf jaar) en er een gedragscode wordt gehanteerd,
- een aannamebeleid voor vrijwilligers wordt gebruikt,
- Trainers ondersteuning wordt geboden op technisch, pedagogisch en/of didactisch gebied (coaching, training, begeleiding).
- oog is voor eventuele problemen van jeugdleden en weet waar ze terecht kan met deze signalen (partners in de wijk, inbedding in het wijknetwerk).
- betrokkenen, indien nodig, makkelijk toegang hebben tot een vertrouwenscontactpersoon.

Pas als normen en waarden in de gehele sportvereniging nageleefd en gehandhaafd worden, kan gesproken worden van pedagogisch en veilig sportklimaat.

IV Afbakening en randvoorwaarden

De sportvereniging met een jeugdafdeling, sporten voor kwetsbare groepen en de niet commercieel georganiseerde sporten zijn in eerste instantie het vertrekpunt voor het creëren van een veilig sportklimaat.

Betrokkenen en de verschillende rollen

We richten ons binnen deze organisaties op meerdere doelgroepen, ieder met een eigen rol binnen het sportklimaat:

- Bestuur: zij kunnen met het verenigingsbeleid de basis van een veilig sportklimaat neerzetten.
- Kader: dit moet in staat zijn pedagogisch verantwoord te coachen en het beleid van de club op veilig sportklimaat uit te dragen.
- Professioneel Wijknetwerk: dit kan door contact te onderhouden met de club en zichtbaar te zijn voor leden, kader en bestuur de eerste laagdrempelige ingang zijn voor hulp of ondersteuning bij problematiek die wordt gesignaleerd op de club.
- Leden: zij moeten kennis nemen van het beleid van de club op veilig sportklimaat en zich dienovereenkomstig gedragen.
- Ouders: door zich op de vereniging verantwoordelijk te gedragen en zich verantwoordelijk te voelen voor de (sportieve) ontwikkelingen van hun kind(eren).

Het gaat er om dat iedereen zich bewust is van het feit dat voor een pedagogisch en veilig sportklimaat, een ieder *‘bewust bekwaam’* handelt om de fysiek en psychosociale ontwikkelingen van jeugdigen (en ook volwassenen) positief te beïnvloeden. Van alleen resultaat gestuurd (“wel winnen hé”) naar ook proces gestuurd (“was het een leuke wedstrijd?”).

Uitgangspunt voor ons beleid is dat we er, samen met de bonden en verenigingen zelf, voor zorgen dat sportaanbieders gemotiveerd zijn en blijven om een pedagogisch en veilig sport klimaat te bieden. Een pedagogisch en veilig sportklimaat zorgt er immers voor dat de eigen leden sociaal veilig en plezierig kunnen sporten op een vereniging die oog heeft voor hun sportieve en sociale ontwikkeling, wat bijdraagt aan het positieve imago en de aantrekkingskracht van de vereniging. De gemeente Rotterdam vervult hierbij een faciliterende en stimulerende rol door het ondersteuningsaanbod hierop in te richten.

Een pedagogisch en veilig sportklimaat vormt zoals gezegd een gedeeld belang tussen sportbonden, sportverenigingen en de gemeente. Elke sportvereniging is onderdeel van de samenleving als geheel. Daarmee moet het veilig sportklimaat als integraal onderdeel worden gezien van de sociale en maatschappelijke waardencreatie en als onderdeel van het wijknetwerk. Voor de volledige ontwikkeling van een positief en veilig pedagogisch klimaat op verenigingen is het daarom ook van belang dat sportverenigingen volwaardig onderdeel worden van het wijknetwerk.

Verenigingen kunnen daardoor hun leden beter van dienst zijn en de gemeente kan sport aantrekkelijk en toegankelijk maken voor iedereen en effectief inzetten als middel om het welzijn en de sociale ontwikkeling van Rotterdammers te bevorderen. Vanuit dit gedeelde belang stemmen we ons ondersteuningsaanbod af op de gezamenlijke behoefte.

Binnen een verenigingsbestuur en de vereniging moet er draagvlak zijn en blijven zodat de vereniging kan en wil werken aan een pedagogisch en veilig sportklimaat, en zo mogelijk verder kan kijken dan de eigen vereniging. Dit betekent dat een centrale aanpak/programma, maatgerichte, op de ambities van de vereniging aansluitende, contextuele aanpak per vereniging noodzakelijk is. Op deze manier kan worden aangesloten op de dagelijkse urgentie van de betreffende verenigingsbestuurders.

Dit is vooral noodzakelijk bij de meer majeure onderwerpen als seksueel grensoverschrijdend gedrag, discriminatie en acceptatie van de LHBTI-groep. In de sportnota 2017+ is opgenomen dat we

ondersteuning (blijven) bieden aan sportverenigingen en –aanbieders voor het creëren van een pedagogisch en sociaal veilig klimaat, ook voor de lesbische, homo, bi en/of transgendergroep sporters. Zoals de afgelopen jaren is gedaan met onder andere de Veilig Sport Klimaat trajecten bij voetbalclubs en de inzet van sportpedagogen.

Impact op verenigingen, een risico!

Veel van de huidige ontwikkelingen vragen steeds meer van het bestuur en de vrijwilligers van sport(verenigingen). Als middel wordt vanuit verschillende beleidsterreinen mede geprobeerd om sportverenigingen steeds meer als instrument in te zetten voor steeds meer maatschappelijke vraagstukken. Ze vragen hiermee sportverenigingen verantwoordelijkheid te nemen voor diverse maatschappelijke opgaven. Dit is een uitdaging omdat een sportvereniging een autonome vrijwilligersorganisatie is die vooral activiteiten voor de eigen leden wil organiseren en daar al vaak tegen een veelheid van (eigen) problemen aanloopt. De bestuurlijke organisatie van sportverenigingen is niet overall even sterk. Er zijn sportverenigingen die het wel of niet hun verantwoordelijkheid vinden sport te organiseren in een sociaal veilige en pedagogisch verantwoorde omgeving, en er zijn sportverenigingen die het hiernaast belangrijk vinden dat de sportvereniging een bredere maatschappelijke rol vervult. Hierdoor verschilt de ondersteuningsvraag/behoefte tussen verenigingen enorm. Daarbij is –zeker in de startfase- het draagvlak voor dit soort ontwikkelingen bij verenigingen klein. De maatschappelijk kracht van een vereniging ligt in de bevoegdheid van vrijwilligers voor het organiseren van sportactiviteiten voor eigen leden én voor buitenstaanders. Maar die bevoegdheid en capaciteit is er niet altijd voor het opzetten en coördineren van een netwerk van maatschappelijke organisaties. Om sportverenigingen te kunnen inzetten als oplossing voor maatschappelijke problemen, moet gekeken worden naar welke sportverenigingen zich verbonden voelen met en een bijdrage willen leveren aan lokale uitdagingen. Om die maatschappelijke kracht te vergroten moet er maatwerk worden geleverd in de ondersteuningsvraag van of in het aanbod aan een sportvereniging. Hierbij willen we zeker ook inzetten op die verenigingen die niet direct aangeven hier een bijdrage aan te willen leveren. Hier zal meer aandacht en capaciteit voor beschikbaar moeten komen; om de behoefte, vraag en mogelijkheden helder te krijgen en te benutten.

Juridische context

Alle sportverenigingen en sportaanbieders zich hebben te houden aan de Grondwet (artikel 1), en artikel 7, lid 1 van de Algemene wet gelijke behandeling. Op grond van dit laatste artikel is, voor zover van belang, onderscheid verboden bij het aanbieden of verlenen van toegang tot goederen en diensten. Sport wordt gezien als een vorm van dienstverlening. Een sportvereniging wordt gezien als aanbieder van een dienst. De aanbieder heeft de verplichting om zorg te dragen voor een discriminatievrije omgeving. Het is sportverenigingen niet toegestaan om mensen te weigeren op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, seksuele gerichtheid of burgerlijke staat. Of iets als discriminatie of racistisch beoordeeld kan worden is niet aan de overheid, maar aan het OM en justitie. Op basis van concrete aanwijzingen volgt in principe altijd een strafrechtelijke afdoening. Mocht er een vereniging onverhoopt toch een keer over de schreef gaan dan zal, naast een eventueel strafrechtelijk traject, van geval tot geval bekeken worden door de gemeente en de desbetreffende sportbond welke maatregelen (naast het bieden van ondersteuning) in dat geval passend en noodzakelijk zijn. Een sportbond kan in voorkomende gevallen overgaan tot sanctiemaatregelen. Deze lopen uiteen van boetes, tot het uit competitie nemen van teams en in het uiterste geval een hele vereniging.

V Samenwerking met NOC*NSF en sportbonden

Het Landelijk Actieplan Naar een veiliger sportklimaat

Het Landelijk Actieplan Naar een veiliger sportklimaat van het NOC*NSF en daarnaast de afzonderlijke sportbonden bieden aan sportverenigingen ook een veelheid aan ondersteunings- en opleidingsmogelijkheden. Ook zij werken blijvend aan het realiseren en onderhouden van een veilig sportklimaat bij de bij hen aangesloten verenigingen. Deze en de gemeentelijke aanpak moeten complementair aan elkaar zijn en/of in gezamenlijkheid (verder) worden ontwikkeld en geïmplementeerd.

De landelijke ontwikkelingen worden dan ook nauwlettend gevolgd. Zo heeft de gemeente haar contacten met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de sportbonden en met NOC*NSF. Op dit moment wordt, in overleg met NOC*NSF, bekeken hoe in Rotterdam het beste aangesloten kan worden op het al bestaande netwerk van gekwalificeerde vertrouwenscontactpersonen bij elke sportbond. Deze personen zijn beschikbaar voor zowel slachtoffers als beschuldigen.

Afstemming G4

Rotterdam neemt deel aan het G4-overleg, dat zich richt op pedagogisch en veilig sporten. Dit is een nieuw overleg, geïnitieerd door NOC*NSF en de KNVB.

Landelijk onderzoek naar seksuele intimidatie en misbruik in de sport (Commissie de Vries)

Vorig jaar kwamen tot dan toe onbekende ernstige gevallen van seksuele intimidatie en misbruik in de sport aan het licht. Dit betrof zowel Nederland als het buitenland. Deze berichten waren voor NOC*NSF aanleiding om te besluiten tot dit onafhankelijke onderzoek naar de aard en omvang van seksuele intimidatie en misbruik in de sport. Met het onderzoek is slachtoffers uit het verleden alsnog de gelegenheid geboden om hun verhaal te doen. Rotterdam heeft medewerking verleent aan dit onderzoek van NOC*NSF (onder leiding van Prof. Mr. K.G. de Vries).

De onderzoekscommissie constateert dat nauwelijks vervolg wordt gegeven aan zaken die worden gemeld. Het onderzoek heeft een aantal concrete adviezen aan sportorganisaties en andere betrokken partijen ter verbetering van de aanpak van seksueel grensoverschrijdend gedrag opgeleverd. NOC*NSF heeft aangegeven de gedane aanbevelingen onverkort op te volgen. Zo moeten slachtoffers zo goed mogelijk worden ondersteund; moet er daadkrachtig en effectief tegen plegers worden opgetreden en moet worden voorkomen dat er meer slachtoffers vallen door helder beleid en een ondubbelzinnige gedragslijn.

Hiertoe gaat NOC*NSF het Vertrouwenspunt Sport ombouwen naar een kennis- en adviescentrum binnen de sport dat verenigingen, sportbonden en NOC*NSF zelf in staat stelt om adequaat met meldingen om te gaan. Een actief opererend en activerend Centrum voor Veilige Sport. Daarbij gaat er conform de aanbevelingen intensief worden samengewerkt met tuchtrechtspraak, politie en OM. In combinatie met de invoering van de door de commissie voorgestelde meldplicht zal dit een belangrijke bijdrage leveren aan effectieve aanpak van plegers van seksuele intimidatie en misbruik.

Voor de uitwerking van al deze aanbevelingen stelt NOC*NSF een taskforce op voor het opstellen van een plan van aanpak ten behoeve van de implementatie van de genoemde aanbevelingen van de onderzoekscommissie. Hierbij zal er extra aandacht zijn voor de in het onderzoek geconstateerde risicogroepen: kinderen (met een beperking), LHBT-sporters, sporters met een migratieachtergrond en topsporters onder de 18. Op preventiegebied, zo stelt de onderzoekscommissie, is vooral lokaal veel te winnen. Het genoemde Centrum voor Veilige Sport, de Rotterdamse sportverenigingen en de gemeente moeten samen werken aan het formuleren en het consequent implementeren van beleid om o.a. seksuele intimidatie en misbruik op breedte- en topsportverenigingen tegen te gaan. De commissie geeft ook aan dat de gemeente sportverenigingen goed kan helpen, zonder hun verantwoordelijkheden op dit punt over te nemen, door onder andere het aanbieden van professionele expertise, het organiseren van kennisdeling tussen verenigingen en het verbinden van voorwaarden aan het verlenen van subsidies en aan het beschikbaar stellen van accommodaties. Dit alles moet bijdragen aan het bereiken van een open cultuur op verenigingen. Waar voor iedereen duidelijk is: welke regels, normen en waarden gelden; welke grenzen gesteld zijn; en hoe leden moeten handelen wanneer zij zien of meemaken dat de gestelde regels, normen en waarden niet worden nageleefd.

Volgens het rapport kunnen gemeenten vrijwilligersorganisaties in de sport enorm helpen, zonder hun verantwoordelijkheid voor het tegengaan van seksueel wangedrag over te nemen. Ze kunnen professionele expertise aanbieden en periodiek overleg organiseren tussen vertegenwoordigers van verschillende verenigingen. Bovendien kunnen de gemeenten voorwaarden verbinden aan het verlenen van subsidies en aan het beschikbaar stellen van accommodaties.

VI Landelijke maatregelen (tot nu toe)

Rotterdam was in de 2007 de eerste gemeente waar een sportvereniging ondersteuning kreeg van een pedagogisch coördinator. In de daarop volgende jaren kwam pedagogische ondersteuning van sportverenigingen ook in het landelijk (sport)beleid en het (sport)beleid van andere gemeenten prominenter op de agenda.

- *Het Landelijk Actieplan Naar een veiliger sportklimaat* van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2011). De sportbonden en NOC*NSF vinden dat iedereen een leven lang moet kunnen genieten van sport. De sportbonden en de verenigingen hebben als doel ervoor te zorgen dat ieder individu zich veilig en prettig voelt in de sport en zichzelf kan zijn. Dit wil men bereiken door structurele gedragsverandering te bewerkstelligen. Om dit te bereiken wordt enerzijds ingezet op het voorkomen van ongewenst gedrag en op het stimuleren van gewenst gedrag. Anderzijds worden ongewenst gedrag en excessen stevig aangepakt. Bij excessen is „Zero tolerance“ het uitgangspunt. NOC*NSF geeft samen met de sportbonden uitvoering aan dit plan met betrokkenheid van de andere partners. Vanuit dit actieplan worden sportbestuurders, trainers, coaches, begeleiders scheidsrechters en officials ondersteund met specifiek ontwikkelde ‘toolkits’, handleidingen, opleidingsmodules, netwerkbijeenkomsten etc. Deze groepen zijn als geen ander in staat om sporters aan te spreken op hun gedrag, om ouders bewust te maken van hun rol en om supporters meer bewustzijn bij te brengen op het gebied van sportiviteit en respect, alsook om zelf integer te handelen. Het programma ‘Naar een veiliger sportklimaat’ is opgezet om gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag in en rondom sport aan te pakken. Dit programma wordt uitgevoerd door de sportbonden en NOC*NSF (met KNVB, KNHB en NOC*NSF als voortrekkers) en heeft de steun van het ministerie van VWS, het ministerie van Veiligheid en Justitie, de Vereniging Nederlandse Gemeenten.
- *Het programma Sport en Bewegen in de Buurt* (ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport) stimuleert een actieven en gezonde leefstijl voor iedereen. De centrale doelstelling van het programma is dat voor iedere Nederlander passend sport- en beweegaanbod in de buurt aanwezig is dat veilig en toegankelijk is. Om dit te bereiken zijn vraaggericht werken en het bevorderen van meer lokaal maatwerk belangrijke pijlers. Het programma kent twee hoofonderdelen, namelijk de Buurtsportcoaches en de Sportimpuls.
- *De Regeling gratis VOG* (ministerie Veiligheid en Justitie) biedt sportverenigingen de mogelijk gratis en VOG te laten aanvragen voor hun vrijwilligers die werken met minderjarigen en/of mensen met een verstandelijke beperking. Om hiervoor in aanmerking te kunnen komen moet een vereniging kunnen aantonen dat er preventief beleid is om seksueel grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Dit kan variëren van het hebben van vertrouwens(contact)personen tot een goed aannamebeleid voor vrijwilligers.

VII Maatregelen op een pedagogisch en veilig sportklimaat in Rotterdam

Het doel van de maatregelen is te komen tot verdere samenhangende (en op maatwerk gebaseerde), integrale ondersteuning van sportverenigingen om een pedagogisch en veilig sportklimaat te creëren waarbinnen sporters de positieve aspecten van sport en een sportvereniging zoveel mogelijk ervaren.

De maatregelen variëren van monitoring, toetsing tot het stellen van subsidie eisen en gerichte aanpak. De stichting Rotterdam Sportsupport voert voor de gemeente het beleid met betrekking tot een pedagogisch en veilig sportklimaat uit. Met de aanpak Veilig Sportklimaat wordt op verschillende onderdelen in deze brede ontwikkeling geïnvesteerd met bestaande en nieuwe maatregelen. Bestaande maatregelen worden voortgezet. Wel worden ze regelmatig geëvalueerd, aangepast waar nodig, beëindigd of vervangen. De beleidsinzet van de gemeente op een pedagogisch en veilig sportklimaat vindt plaats langs vier lijnen:

1. Meer samenhang in gemeentelijk beleid en aansluiten op inzet van de sportbonden.
2. Aanpak gebaseerd op de behoefte van verenigingen (vraaggericht en maatwerk waar nodig).
3. Samenwerking met NOC*NSF en de sportbonden ten aanzien van 'tools' voor verenigingen en procedures bij misstanden.
4. Inbedding in het wijknetwerk en inzet op ouderbetrokkenheid.

Langs deze lijnen zijn in de notitie voor 2018 e.v., naast het bestaande beleid dat gecontinueerd wordt, een aantal nieuwe maatregelen of verdere uitwerkingen van bestaande maatregelen opgenomen.

(Continueren) Maatregel1: Monitoring

In het jaarlijkse Vitaliteitsonderzoek dat Rotterdam Sportsupport uitvoert onder de Rotterdamse sportverenigingen zijn vragen opgenomen die betrekking hebben op een Veilig sportklimaat. Clubs krijgen in het onderzoek diverse stellingen voorgelegd, waaronder bijvoorbeeld:

- De vereniging heeft een normen- en waardenbeleid (c.q. gedragsregels) dat bekend is bij de leden.
- Er zijn specifiek aangewezen personen binnen de vereniging die letten op naleving van het normen- en waardenbeleid (of gedragsregels).
- Er is binnen de vereniging aandacht voor de sociale ontwikkeling van de jeugdleden.
- Binnen de vereniging wordt actief gewerkt aan het creëren van een positief en veilig sportklimaat.
- Er is een aanspreekpunt of vertrouwenspersoon binnen de vereniging waar vrijwilligers, leden en ouders terecht kunnen met vragen/problemen over de sociale veiligheid.
- De vereniging werkt met een aannamebeleid voor vrijwilligers.
- Vrijwilligers die werken met jeugd of mensen met een beperking zijn in het bezit van een VOG (verklaring omtrent het gedrag).
- Vrijwilligers die werken met jeugd of mensen met een beperking ondertekenen een gedragscode.
- De vereniging heeft een veilig en positief pedagogisch sportklimaat voor zowel jeugdleden als volwassenen.

Onder andere aan de hand van de antwoorden op deze vragen wordt de inzet van SRS op veilig sportklimaat bepaald. Daarnaast komen ook andere thema's incidenteel aan bod.

(Continueren) Maatregel 2: Toetsing

Verenigingen die op willen gaan voor het Sportplus predicaat worden getoetst op Veilig sportklimaat. Aan de hand van onderstaande vragen wordt een club door een toetsingscommissie en een pedagogisch adviseur beoordeelt op pedagogisch en veilig sportklimaat.

- Het bestuur heeft een duidelijke visie op een veilig sport klimaat, dit organisatorisch ingebed en draagt deze visie ook uit.
- Vrijwilligers die met jeugd en/of mensen met een beperking werken ondertekenen een gedragscode voor sportbegeleiders.
- Er is een aannamebeleid voor vrijwilligers die met jeugd en/of mensen met een beperking werken en deze vrijwilligers zijn ook in het bezit van een VOG.
- De vereniging heeft heldere gedragsregels die bekend zijn bij leden en bezoekers.
- Er zijn afspraken over hoe te reageren bij wangedrag (ouders, leden, vrijwilligers) en daarop volgende sancties.
- Trainers wordt ondersteuning geboden op technisch, pedagogisch en/of didactisch gebied (coaching, training, begeleiding).
- De vereniging heeft oog voor eventuele problemen van jeugdleden en weet waar ze terecht kan met deze signalen (partners in de wijk, wijknetwerk). De club heeft een aanspreekpunt voor deze signalen, bijvoorbeeld een vertrouwenscontactpersoon.

(Continueren) Maatregel 3: Verenigingsondersteuning

Met pedagogisch adviseurs en sporttak gebonden combinatiefunctionarissen levert Rotterdam Sportsupport advies en ondersteuning aan bestuurders en kader van sportverenigingen op pedagogisch en veilig sportklimaat.

Pedagogisch adviseurs

Zij ondersteunen en adviseren sportverenigingen vraaggericht bij het opzetten en implementeren en opzetten van beleid op Veilig sportklimaat. Ook ontwikkelen zij producten Veilig sportklimaat die daarbij nodig zijn zoals trainingen, procedures, handvatten en protocollen. Zij zetten zich in (vaak in samenwerking met een combinatiefunctionaris) op o.a. de volgende onderdelen:

- Normen en waarden beleid, gedragsregels, sanctieprotocollen/procedures (opstellen, communiceren en handhaven).
- VOG's (aanvragen, communicatie daarover binnen de club) en gedragscode
- Visie en programma voor opleiding kader, trainers en begeleiders volgens visie op (pedagogische) trainerskwaliteit.
- Procedure voor nieuwe leden en nieuwe trainers ter vergroting van het pedagogisch perspectief en veiligheid.
- Aanstellen en opleiden Vertrouwenscontactpersoon voor opvangen signalen huiselijk geweld, discriminatie, kindermishandeling e.d.
- Interventies ter vergroting van de ouderbetrokkenheid.
- Ondersteuning 'on the job' bij zorgsignalen en overige hulpvragen.
- Geven van trainingen aan kader over trainersvisie, leeftijdsspecifieke kenmerken, het beste uit kinderen halen, lastig gedrag, straatcultuur, didactiek, signaleren, positief coachen, pesten, discriminatie, pubers, stoornissen etc.

Sporttak gebonden Combinatiefunctionarissen

Zij zetten sportactiviteiten op/voeren uit voor kinderen uit de Rotterdamse Krachtwijken volgens de gemeentelijke visie op trainerskwaliteit en proberen deze kinderen te activeren tot structureel bewegen. Hierbij wordt hen gevraagd waar mogelijk de verbinding te leggen met school, sportaanbieders en de lokale welzijnspartijen. Ook ondersteunen zij het kader van de clubs van hun sport op o.a. didactiek, pedagogiek en techniek aan de hand van de visie op de genoemde trainerskwaliteit en zoveel mogelijk gebruikmakend van producten en diensten van de sportbonden.

Vertrouwenscontactpersonen

Sinds 2017 heeft Rotterdam Sportsupport, via de gegevens uit het vitaliteitsonderzoek, de vertrouwenscontactpersonen van de sportclubs in kaart gebracht en apart ingevoerd in hun database. Deze groep kan nu gerichter benaderd worden voor bijvoorbeeld een bijscholing. Deze bijscholing richt zich voornamelijk op de signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld, gesprekstechnieken en de verbinding met andere partners in het wijknetwerk. De deelnemers wordt altijd aangeraden ook de cursus van NOC*NSF te volgen. Deze richt zich op seksuele intimidatie en seksueel misbruik.

(Continueren) Maatregel 4: Gerichte aanpakken

Rotterdamse Aanpak Veilig Voetballen (RAVV)

Dit betreft een aanpak voor voetbalverenigingen in Rotterdam (samenwerking met KNVB). Het doel van RAVV is 'Meer plezier op en rond de velden'. Bij aansluiting zeggen clubs toe om te werken aan een pedagogisch en veilig sportklimaat op hun club. Zij doen dit met het installeren van een gedrags- of normen en waardencommissie; een preventief en correctief beleid op wangedrag; gedragsregels; afspraken bij risicowedstrijden met andere RAVV clubs; handen-schudden voorafgaand aan wedstrijden en deelnemen aan platformbijeenkomsten. Via deze platformbijeenkomsten komen de besturen, gedrags- en jeugdcommissies van deze clubs bijeen. Tijdens deze bijeenkomsten leren zij elkaar beter

kennen, kunnen er zaken worden besproken en afgesproken, en worden ze geïnformeerd over voor relevante onderwerpen op pedagogisch en veilig sportklimaat zoals:

- Hoe ga je om met verschillende culturen binnen en buiten de club
- Normvervaging
- Regel handhaving
- Crisiscommunicatie
- Rol van de scheidsrechter
- In gesprek met de tuchtcommissie

In 2018 wordt door de KNVB en Rotterdam Sportsupport een gezamenlijk 'aanvalsplan' opgesteld voor het vitaler maken van de voetbalclubs. Op basis hiervan wordt de inzet van beide partijen in 2018 bepaald. In overleg met de gemeente Rotterdam en het Sportbedrijf worden keuzes gemaakt in welke voetbalverenigingen we meer of minder investeren. In ieder geval zetten we in 2018 de Rotterdamse Aanpak Veilig Voetballen (RAVV) voort. Onder begeleiding van de KNVB en Rotterdam Sportsupport werken de deelnemende verenigingen (samen) aan meer plezier op en rond de voetbalvelden, gefocust op veilig sportklimaat en op dat gebied uniformiteit op de Rotterdamse voetbalverenigingen ('zo doen we het in Rotterdam'). Doelstelling voor 2018 is niet het aantal deelnemende clubs (nu 27), maar het effect van de aanpak te vergoten.

Aanpak risicoverenigingen KNVB

De KNVB houdt al sinds het seizoen 2013-2014 het aantal punten in hun systeem bij op een malus ladder. Voor verschillende soorten excessen krijgt een club punten toegewezen.

Van verenigingen die meer dan gemiddeld met Tuchtrechtspraak in aanmerking komen wordt een dossier gevormd. Valt een bepaald dossier op door de oplopende waardes/punten (vanaf 300 punten), dan gaat een verenigingsadviseur van de KNVB bij de desbetreffende vereniging langs om de zorgwekkende situatie te bespreken. Dit wordt ook wel het 'duiden' proces genoemd

Tijdens het bezoek van de verenigingsadviseur in het duidingsproces wordt aan de vereniging gevraagd of ze zich herkennen in de bovengemiddelde score en of zij er zelf een oorzaak zien. Vervolgens worden zij aangespoord om actie te ondernemen en een plan van aanpak op te stellen. Het is de bedoeling dat de vereniging zelf actiepunten formuleert en hiermee aan de slag gaat. Indien gewenst kan een KNVB-procesbegeleider en een verenigingsondersteuner van Rotterdam Sportsupport de vereniging hierbij helpen. Gaat dit goed, dan wordt de vereniging weer 'losgelaten'. Wel blijft de KNVB erop toezien dat het dossier niet 'dikker' wordt.

Als na een aantal maanden blijkt dat het plan van aanpak en de daarbij behorende actiepunten niets opleveren, krijgt de vereniging een officiële waarschuwing. Een procesbegeleider van de KNVB en de verenigingsondersteuner van Rotterdam Sportsupport nemen in deze zogeheten 'sturen' fase een adviserende en dominantere rol in richting de vereniging. Gekeken wordt naar wat er nu echt misgaat en een plan van aanpak wordt opgesteld. De vereniging moet vervolgens aan de slag met het plan. De bedoeling van deze stuurfase is dat de knop om gaat bij de vereniging.

Wanneer de vereniging actief met de actiepunten uit het plan van aanpak aan de slag gaat en tijdens deze fase geen tuchtrechtelijke sanctie krijgt, stroomt deze uit de aanpak. Ook hier blijft de KNVB erop toezien dat het dossier niet dikker wordt. Worden de gemaakte afspraken uit de vorige fase niet nagekomen of heeft het plan van aanpak geen effect, dan zal een KNVB-medewerker en de verenigingsondersteuner de consequenties bespreken met de vereniging. Een van de consequenties is dat alle teams van de club een heel weekend niet in actie mogen komen. Hierdoor wordt het urgentiebesef in de volledige clubbreedte aangewakkerd. Ook komt de vereniging in de laatste fase van de aanpak, namelijk straffen.

Een waarnemer zal driemaal onaangekondigd observeren bij de club. Blijkt uit die rapportages dat de vereniging haar zaken nog steeds niet op orde heeft, dan zal de ultieme consequentie volgen: het royeren van de club voor de duur van een jaar. Andere verenigingen zullen uiteraard op de hoogte worden gesteld als dit gebeurt. Want het is niet de bedoeling dat bijvoorbeeld het 'onrust' team zich als compleet team inschrijft bij de burens.

(Continueren) Maatregel 5: Sport in het Jeugdnetwerk

Met het programma Sport in het Jeugdnetwerk zoeken sportverenigingen en zorg- en welzijnsorganisaties de optimale samenwerking met elkaar. Het doel: jongeren kansrijk, veilig en gezond laten opgroeien in Rotterdam. Het project richt zich op vier functies van sport in de jeugdketen:

1. Een veilig en positief (kansrijk) opvoed- en opgroei-klimaat bij de sportverenigingen.
2. Toeleiding naar sport door jeugdprofessionals.
3. Verenigingen zijn een vroegtijdige vindplaats voor (beginnende) problemen in het opgroeien van kinderen.
4. De inzet van sport als middel in de jeugdhulp.

Door de gerichte samenwerking tussen sport, zorg en welzijn in Rotterdam wordt bijgedragen aan het versterken van beschermende factoren en verminderen van risicofactoren in het opgroeien. Om dit te bereiken wordt gerichte inzet van het professionele wijknetwerk op de sportclubs gevraagd en wordt sportsector gestimuleerd maatschappelijk verantwoordelijkheid te nemen en zich breed in te zetten. Met elkaar wordt in kernteams (SRS, CJG, Sportregie, Gebiedsadviseur Jeugd, Welzijn) gerichte samenwerking aangegaan op; effectieve toeleiding naar sport van kwetsbare jeugd; gezamenlijk creëren van een kansrijk (positief en veilig) sportklimaat; inzet van de sportvereniging als (vroegtijdige) vindplaats van opvoed- en opgroei-problemen; sport als onderdeel van specifieke interventies in de jeugdhulp.

Per gebied worden er door de kernteams verschillende interventies vormgegeven op onder andere het pedagogisch en veilig sportklimaat. Eén van de ontwikkelde interventies op Veilig sportklimaat door Sport in het jeugdnetwerk is de inzet van jongerenwerkers op clubs om laagdrempelig en structureel te ondersteunen in een Veilig sportklimaat (adoptie van clubs).

Ook worden de wijkpartners (welzijn, CJG en wijkteam) actief ingezet om verenigingen te ondersteunen bij het opvangen van signalen huiselijk geweld en kindermishandeling. Met elkaar wordt gekeken wat de beste manier is om deze vragen zo effectief mogelijk op te halen bij de clubs en zo adequaat mogelijk door te zetten naar de juiste partijen in het wijknetwerk.

Daarnaast wordt met de aanpak aangesloten bij de ontwikkeling van de wijknetwerken en pedagogische wijkvisies. Nieuw is dat we in de wijken waar het project Positive Behavior Support actief is (of een andere wijkvisie wordt vormgegeven) geprobeerd wordt aan te sluiten met sportclubs om dezelfde visie te hanteren.

2018 staat in het teken van bestendiging wat in 2016 en 2017 is opgebouwd. In alle gebieden van Rotterdam is de aanpak eind 2017 actief. Per netwerk wordt dan de stand van zaken opgemaakt en bekeken wat nodig is voor voortzetting en borging. Wanneer er een grote verandering plaatsvindt in het gebied doordat de welzijnsopdracht vanaf 2018 gegund is aan een nieuwe/onbekende partij, zullen zij meegenomen worden in de huidige aanpak. Indien nodig zal hier extra inzet op worden gepleegd.

(Continueren) Maatregel 6: Schoolsportvereniging en Challenge010

Binnen Challenge010 en de Schoolsportvereniging wordt gewerkt aan een pedagogisch en veilig sportklimaat door middel van trainingen aan de trainers van de verenigingen op basis van de visie op pedagogische trainerskwaliteit. Voor de trainers van Challenge010 en de Schoolsportvereniging is het hebben van een VOG en het tekenen van een gedragscode verplicht. Waar mogelijk wordt aangesloten bij de pedagogische wijkvisie die wordt ontwikkeld (zoals de pedagogische cirkel, Vreedzame wijk, Positive Behaviour Support of andere vormen).

(Continueren) Maatregel 7: Bijdrage Jeugdsport 2017

Rotterdam Sportsupport keert jaarlijks de Bijdrage Jeugdsport uit aan verenigingen die het vitaliteitsonderzoek invullen. Per jeugdlid ontvangt de club een bijdrage van € 10. In 2016 ging het om 28.888 jeugdleden. Voor 2017 en 2018 is er een extra voorwaarde toegevoegd aan de Bijdrage Jeugdsport. Om als vereniging in aanmerking te komen voor de bijdrage moet zij zijn toegelaten tot de regeling gratis VOG van NOC*NSF en het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Hiervoor moeten de clubs aantonen dat ze preventief beleid hebben ten behoeve van een Veilig sportklimaat.

(Continueren) Overige bestaande relevante gemeentelijke maatregelen

Naast de hiervoor weergegeven maatregelen die zich specifiek richten op de ondersteuning van verenigingen bij het werken aan een veilig(er) sportklimaat, zijn er nog meer maatregelen die (in)direct bijdragen aan een veilig(er) sportklimaat of in hun uitwerking afhankelijk zijn van een veilig(er) sportklimaat. De in dit kader meest relevante beleidsontwikkelingen zijn opgenomen in bijlage I. Via de gezamenlijke regiegroep Veilig en pedagogisch sportklimaat (zie maatregel 15) zullen deze maatregelen in gezamenlijkheid en in samenhang met elkaar verder worden ontwikkeld/geïmplementeerd.

(Nieuw) Maatregel 8: Aanpak gebaseerd op de behoefte van verenigingen

Uit gesprekken met verenigingen en uit het periodieke Vitaliteitsonderzoek van Rotterdam Sportsupport is gebleken dat zij het belang van een pedagogisch en veilig sportklimaat erkennen. Ook geven ze aan vooral behoefte te hebben aan kant en klare producten, hulp bij de implementatie daarvan en inzet van professionele begeleiding/ondersteuning in het algemeen bij deze problematieken.

De voorgestelde regiegroep (zie maatregel 15) 'sport als derde opvoedmilieu' zal bijdragen aan het opstellen van de eerder genoemde centrale aanpak/programma om van daaruit maatgerichte, op de ambities van de vereniging aansluitende contextuele aanpak per vereniging vorm te geven. Hierdoor worden de betreffende verenigingen eenduidig via een voor hen al vertrouwd aanspreekpunt benaderd. Dit vergroot de kans op draagvlak bij en medewerking vanuit de verenigingen en daarmee een effectiever inzet van beleid en middelen met naar verwachting een beter resultaat. Ook op het punt van majeure onderwerpen als integratie, racisme en diversiteit; onderwerpen waarop verenigingen vooralsnog moeilijk te benaderen zijn.

Om bij een vereniging een duurzaam veilig sportklimaat te ontwikkelen is inzet nodig op de volgende punten:

1 De randvoorwaarden moeten op orde zijn: (o.a.)

- er is een visie op veilig sportklimaat (soms in de vorm van een waarden en normen beleid),
- vrijwilligers die werken met jeugd of met mensen met een beperking zijn in het bezit van een VOG en er wordt een gedragscode gehanteerd,
- er wordt een aannamebeleid voor vrijwilligers gebruikt,
- Trainers wordt ondersteuning geboden op technisch, pedagogisch en/of didactisch gebied (coaching, training, begeleiding).
- De vereniging heeft oog voor eventuele problemen van jeugdleden en weet waar ze terecht kan met deze signalen (partners in de wijk, wijknetwerk).
- Mensen betrokken bij een vereniging hebben, indien nodig, makkelijk toegang tot een vertrouwenscontactpersoon.

2 Pedagogisch didactisch: (o.a.)

- Trainers wordt ondersteuning geboden op pedagogisch en/of didactisch gebied (coaching, training, begeleiding).

3 Inbedding professionele wijknetwerk: (o.a.)

- De vereniging heeft oog voor eventuele problemen van jeugdleden en weet waar ze terecht kan met deze signalen (partners in de wijk, wijknetwerk).
- In de ideale situatie leidt dit tot structurele samenwerking; de vereniging meldt dan snel en direct aan de welzijnsorganisatie dat bijvoorbeeld een trainer zich zorgen maakt over de thuissituatie van een jeugdlid; en de welzijnsorganisatie beschouwt de vereniging als belangrijke vindplaats.

Sommige verenigingen hebben tijdelijk intensieve en afgestemde inzet op deze onderdelen nodig om een duurzaam veilig sportklimaat te bewerkstelligen. Daarom wordt gestart met een pilotproject waarbij de inzet wordt vormgegeven naar onderstaand model.

Combinatie functionaris (8 uur p/w) pedagogisch didactisch	Adviseur VSK (4 uur p/w) rand- voorwaardelijk	Welzijn (contact met de wijk) (2 uur per week) inbedding professionele Wijknetwerk
Coördinatie van samenwerking (Adviseur VSK) (2 uur p/w)		

Inzet uren zijn per week, per vereniging

In dit model worden door de reeds beschikbare pedagogisch medewerkers van Rotterdam Sportsupport nieuw in te zetten producten en trainingen ontwikkeld, en worden zij waar nodig (extra naast de Adviseur veilig sportklimaat) ingezet ter ondersteuning van verenigingen.

De Adviseur veilig sportklimaat is actief aanwezig op de vereniging; helpt de vereniging met de implementatie van de producten; en adviseert de vrijwilligers in de praktijk op wat zij tijdens de trainingen hebben geleerd. Daarnaast zorgt de Adviseur voor de coördinatie van de verschillende partijen die hierbij betrokken zijn. De inzet vanuit welzijn moet er mede toe leiden dat de sportvereniging (meer) onderdeel gaat uitmaken van de wijk.

Pilot

Er wordt een pilot uitgewerkt en gestart (als onderdeel van de jaaropdracht aan Rotterdam Sportsupport) per 1 januari 2018, met 1 fte Adviseur veilig sportklimaat in aanvang op vier verenigingen in Rotterdam gedurende een jaar. Na deze periode hebben deze verenigingen een actief pedagogisch en veilig sportklimaat en kan de ondersteuning anders en op een 'lager'/regulier niveau worden gecontinueerd. De verenigingen voor de pilot zullen verenigingen zijn uit verschillende sporttakken, en worden gekozen via de 'meetlat' (zie maatregel 13). Daarnaast zal gekeken worden of/op welke manier deze verenigingen onderdeel kunnen gaan uitmaken van het in de beleidsnotitie genoemde onderzoek van het lectoraat Sportpedagogiek, in het bijzonder naar een veilig sportklimaat (Windesheim). De pilot wordt na afloop geëvalueerd.

(Nieuw) Maatregel 9: "ART Controle is Winnen training" (Bureau Halt)

In het kader van de Rotterdamse Aanpak Veilig Voetballen wordt de "ART Controle is Winnen training" van bureau HALT ingezet binnen het veilig sportklimaat beleid. Dit zal gebeuren in die gevallen waarin de pedagogen en de coördinator RAVV van Rotterdam Sportsupport dit adviseren. "Art Controle is Winnen" is een interventie voor jeugd amateurvoetbal om agressieve attitudes en gedragingen te verminderen alsmede prosociaal gedrag te bevorderen. Het doel is dat het gehele team meer zicht krijgt op zaken die binnen en buiten het team tot agressief gedrag leiden. Zij leren technieken om meer controle te houden op lastige situaties en elkaar te coachen om prosociaal gedrag te laten zien en zo te voorkomen dat zij als team in problemen komen door agressief gedrag. De modules van "ART Controle is Winnen" zijn gebaseerd op de effectief werkzame principes van het programma 'Aggression replacement training'; een interventie ontwikkeld door Goldstein, Glick en Gibbs (1998). Tevens wordt gebruik gemaakt van de werkzame principes van EQUIP een 'positieve peer-groep' interventie ontwikkeld door Gibbs, Potter en Goldstein (1995). Deze methodische principes worden door het NJI als "theoretisch goed onderbouwd" beschouwd en werken om agressieve attitudes en gedragingen te verminderen alsmede prosociaal gedrag te bevorderen. Deze training wordt uitgevoerd door speciaal opgeleide trainers van HALT.

(Nieuw/continueren) Maatregel 10: Instapcursus veilig sportklimaat

Om het verenigingen zo gemakkelijk mogelijk te maken wordt in 2017 de instapcursus pedagogisch en veilig sportklimaat ontwikkeld waarin in twee avonden een vereniging wordt meegenomen langs de basisstappen voor een veilig sportklimaat en hoe een vereniging hiermee aan de slag kan. Aan de orde komen onderwerpen als:

- Een veilig sportklimaat, wat is het en waarom eigenlijk?
- Hoe stel je een stappenplan op? Hoe kies je prioriteiten?
- Wat is er nodig aan preventieve maatregelen om in aanmerking te komen voor een gratis VOG?
- Hoe ziet een goed aannamebeleid voor vrijwilligers eruit?

- Hoe stel je gedragsregels op?
- Hoe werk je met een gedragscode voor vrijwilligers?
- Waarom een vertrouwenscontactpersoon in de sportvereniging?
- VOG aanvragen, stap voor stap.

(Nieuw/continueren) Maatregel 11: Inbedding in het wijknetwerk en inzet op ouderbetrokkenheid.

In 2018 werken we in multidisciplinaire teams en in samenwerking met externe partijen (zoals welzijn, Sportplezier en sportbonden) aan het versterken van jeugdafdelingen. We focussen op:

- Positief en veilig sportklimaat: Als dit op orde is bij een sportvereniging zullen meer kinderen meer plezier beleven en langer lid blijven van een sportvereniging (ledenbehoud) en zullen professionals uit het jeugdnetwerk meer kinderen naar de vereniging toeleiden (ledenwerving)
- Ouderbetrokkenheid: Op ouderbetrokkenheid ontwikkelt Rotterdam Sportsupport in 2017 nieuwe dienstverlening: een online magazine waar de verenigingen aan de hand van 'de journey van het kind' allerlei tips en tricks rond ouderbetrokkenheid kunnen lezen/zien en hier zelf mee aan de slag kunnen. Ouderbetrokkenheid is het door de ouders tonen van verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van hun kind. Wij zien dit als opstap naar ouderparticipatie (actieve deelname aan vrijwilligerswerk /activiteiten van de vereniging).
- Kwalitatief goed technisch kader: Kwalitatief goed technisch kader realiseren richt zich vooral op deskundigheidsbevordering van trainers/ coaches. Er is een trainersvisie opgesteld die leidraad is voor ons handelen. De inzet richt zich vooral op een positief en veilig opvoed- en opgroeklimaat.
- Bijdrage Jeugdsport: Rotterdam Sportsupport voert ook in 2018 voor de gemeente Rotterdam de Bijdrage Jeugdsport uit. De Bijdrage Jeugdsport heeft als doel om de jeugdafdelingen van sportverenigingen te versterken. Vanaf 2017 wordt deze bijdrage alleen nog toegekend aan verenigingen die zijn toegelaten tot de Regeling Gratis VOG.

(Nieuw/continueren) Maatregel 12: Het lectoraat Sportpedagogiek, in het bijzonder naar een veilig sportklimaat (Windesheim)

De gemeente Rotterdam verlengt haar deelname aan en financiële ondersteuning van het lectoraat Sportpedagogiek, in het bijzonder naar een veilig sportklimaat (Windesheim). Doel van dit lectoraat is kennis en expertise opbouwen rondom (sociaal) veilig en pedagogisch verantwoord handelen in de praktijk van georganiseerde sportbeoefening en in de les lichamelijke opvoeding, wat moet leiden tot pedagogisch verantwoorde, waarde(n)volle en zelfbewuste actoren (professionals en vrijwilligers) in de (top)sportpraktijk (trainers, coaches, bestuurders, scheidsrechters, ouders/begeleiders) en les lichamelijke opvoeding (leraar lichamelijke opvoeding). Het onderzoek (in samenwerking met o.a. Universiteit Utrecht, Mulier Instituut) zal zich de komende jaren richten op concrete handvatten voor verenigingsondersteuning en sportbeleid zoals:

- Casuïstiek voor succesvol, duurzaam veranderen.
- Op maat maakbaar maken van procesbegeleiding en verenigingsbegeleiding.
- Input voor opleidingen, pedagogische handvatten.

Aan dit onderzoek zullen ook Rotterdamse sportverenigingen deelnemen.

(Nieuw) Maatregel 13: Ontwikkeling 'meetlat pedagogisch en veilig sportklimaat'

De monitoring van het pedagogisch en veilig sportklimaat bij verenigingen wordt aangescherpt. In het Vitaliteitsonderzoek (zie maatregel 1) krijgen verenigingen diverse stellingen voorgelegd die betrekking hebben op een pedagogisch en veilig sportklimaat. In de toetsing voor het Sportpluspredicaat (zie maatregel 2) is een pedagogisch en veilig sportklimaat ook een van de onderdelen. In 2018 willen we deze consolideren tot één (Rotterdamse) 'meetlat' op basis waarvan de voortgang van de ontwikkeling van veilig sportklimaat bij de Rotterdamse sportverenigingen beter inzichtelijk wordt.

Dit overzicht zal inzicht geven in informatie over het pedagogisch en veilig sportklimaat op de verenigingen dan wel inzet daartoe. Denk aan: zijn er eenduidige gedragsregels, is er een aanspreekcultuur, is er een vertrouwenspersoon, werkt de vereniging met een aannamebeleid, is er aandacht voor de kwaliteit van trainers, wordt er ingezet op ouderbetrokkenheid, e.d. Invulling zal ook deels subjectief zijn (zoals op basis van het Vitaliteitsonderzoek en de mening van Sportsupport/verenigingsondersteuners). Op basis van deze 'meetlat' kan de voortgang van de ontwikkeling van een pedagogisch en veilig sportklimaat wordt gevolgd en kan mede de (beleids)inzet worden bepaald op verenigingen die zelf concreet een hulpvraag formuleren, of proactief op die verenigingen die dit juist niet (weten te) doen.

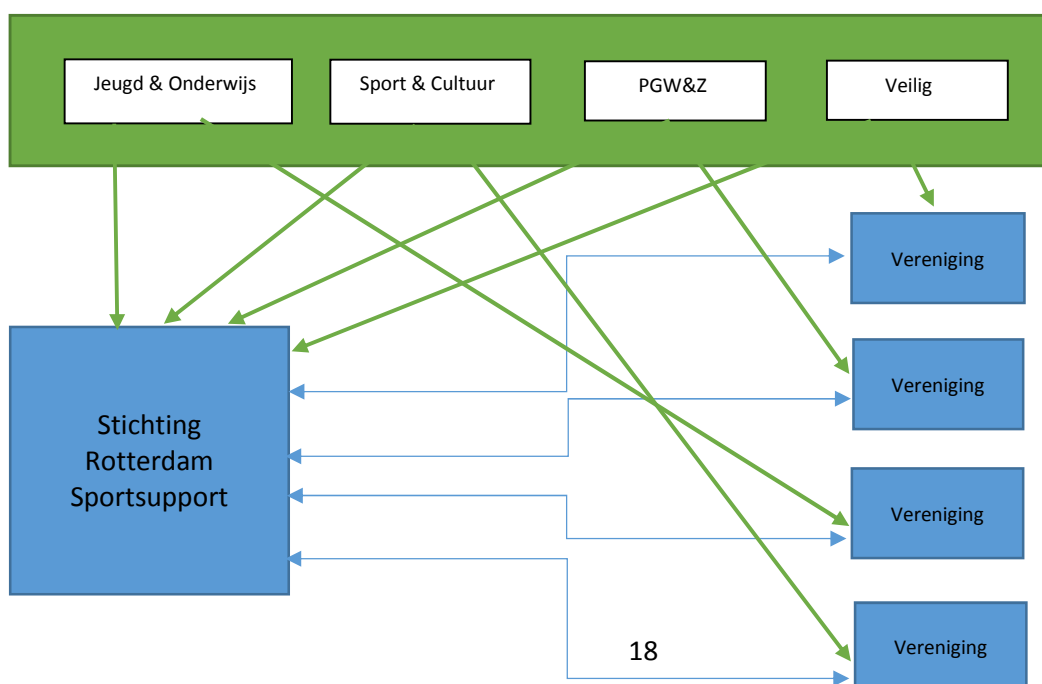
(Nieuw) Maatregel 14: trainersbegeleiding op de club

Elke interventie levert wat op, maar om te kunnen bereiken dat het rendement van een interventie niet alleen afhangt van de toevallige kwaliteiten en motivatie bij vrijwilligers, zal de vereniging een structuur moeten inrichten waarin het normaal wordt dat trainers, coaches, jeugdleiders etc. gedurende het seizoen constructief begeleidt (regelmatig een training of wedstrijd observeren, feedback geven en ondersteunen met tips en suggesties). De kwaliteit gaat omhoog, het verloop onder de trainers en coaches gaat omlaag en het is goed voor het aanzien van de club in de wijk.

Eén van de geleerde lessen van het Landelijk Actieplan Naar een veiliger sportklimaat is dat het inrichten van een structurele vorm van trainersbegeleiding op de vereniging (door mensen van de vereniging zelf!) de meest effectieve manier is om tot een structurele versterking te komen van de pedagogische vaardigheden van trainers en coaches, en daarmee van een pedagogisch en veilig sportklimaat op de vereniging. Om die reden start het Landelijk Actieplan Naar een veiliger sportklimaat, in samenwerking met Rotterdam Sportsupport, in het seizoen 2017-2018, met een pilot 'introductie trainersbegeleiding' bij acht verenigingen op Rotterdam Zuid. Dit maakt deel uit van een initiatief van NOC*NSF om de komende jaren trainersbegeleiding tot 'de normaalste zaak van de wereld te maken'. Bij een succesvolle pilot wil het Landelijk Actieplan Naar een veiliger sportklimaat kijken of, en hoe, het mogelijk is structureel in te zetten op het inrichten van trainersbegeleiding op en door de vereniging.

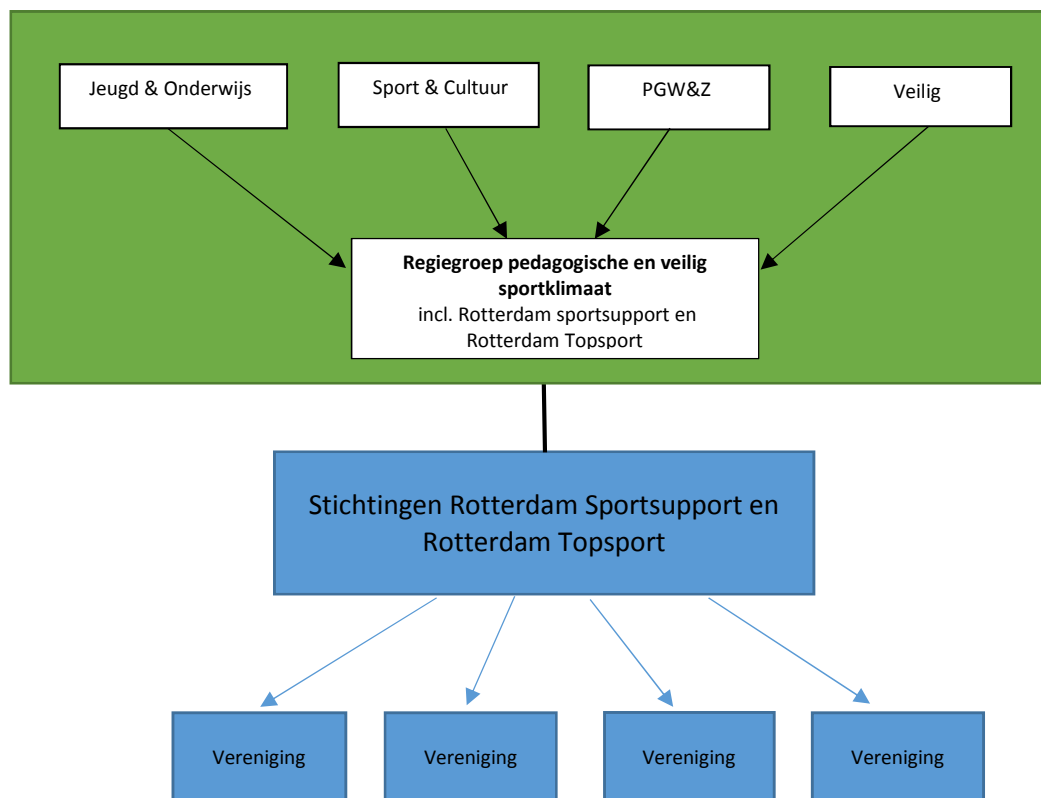
(Nieuw) Maatregel 15: Instellen Regiegroep pedagogisch en veilig sportklimaat

Dat de gemeente sportverenigingen steeds meer als maatschappelijke partner ziet en benut blijkt wel uit het overzicht van gemeentelijk beleid dat (in)direct invloed heeft op of (in)direct afhankelijk is van sportverenigingen met een duurzaam pedagogisch en veilig sportklimaat. Dit leidt ertoe dat zowel de Stichting Rotterdam Sportsupport als de sportverenigingen nu vanuit de gemeente door verschillende directies, op verschillende momenten worden benaderd met uiteenlopende beleidsvragen. Schematisch weergegeven ziet dit er als volgt uit.

Om meer te bereiken vanuit de verschillende beleidsinzet is het van belang de vraag en de inzet meer gecoördineerd plaats te laten vinden.

Met een betere afstemming kan dit voorkomen worden en kunnen betere beleidsresultaten worden bereikt. Versnippering van beleid wordt voorkomen en beschikbare financiële middelen kunnen efficiënter, gebundeld worden ingezet. Ook kan dan beter het eerder omschreven maatwerk per vereniging worden benut dat aansluit op de ambities van de betreffende vereniging. Hiertoe wordt de regiegroep pedagogisch en veilig sportklimaat ingesteld.

Binnen de Regiegroep pedagogisch en veilig sportklimaat (onder voorzitterschap van directie Sport & Cultuur) wordt de eerder benoemde gemeentelijke beleidsinzet die (in)direct bijdraagt of afhankelijk is van een pedagogisch en veilig sportklimaat (meer) in samenhang verder ontwikkeld. Door deze regie op de uitvoering, kan op het punt van een pedagogisch en veilig sportklimaat een integrale gemeentelijke beleidsopdracht worden opgenomen in de jaaropdrachten, behorende bij de jaarlijkse subsidiebeschikking van de Stichtingen Rotterdam Sportsupport en Rotterdam Topsport, –inclusief de bijbehorende middelen- en uitgevoerd

VIII Financiën (2018)

- Gemeentelijke bijdrage Lectoraat Sportpedagogiek, in het bijzonder naar een veilig sportklimaat (Windesheim) 2018-2021 (gedekt binnen de begroting S&C)

€ 5.000

Als onderdeel van de gemeentelijke opdracht aan de Stichting Rotterdam Sportsupport:

- Lasten van producten die bijdragen aan een VSK

€ 906.000*

* Dekking wordt gevonden binnen het regulier beschikbare budget in de subsidie aan Stichting Rotterdam Sportsupport. Het in 2018 extra benodigde bedrag voor een aantal nieuwe maatregelen wordt gevonden in de bestemmingsreserve van Rotterdam Sportsupport. Vanaf 2019 moet de dekking voor de nieuwe maatregelen, als er niet meer budget beschikbaar voor kan komen,

gevonden worden binnen de begroting van Stichting Sportsupport. Er zullen dan inhoudelijk keuzes gemaakt moeten worden in de subsidie aan sportsupport en dit betekent dat wellicht bepaalde projecten worden aangepast.

Bijlage I

Programma Drugs & Alcohol I & II	Sportverenigingen worden geholpen bij het aanpakken van overmatig alcoholgebruik onder hun leden als onderdeel van een nieuwe, methodische aanpak die aansluit bij ontwikkelingen als de pedagogische civil society. Het versterken vaneen positief pedagogisch klimaat en we stimuleren van de zelfredzaamheid. Rotterdam Sportsupport ondersteunt bij de uitvoering.
Sportcode	Wordt vanuit de gemeente aangeboden. Het betreft een integrale aanpak binnen sportverenigingen voor de ontwikkeling van alcoholbeleid conform de Drank- en Horecawet en het signaleren van (risicovol) alcohol en drugsgebruik en hoe hier in de praktijk mee om te gaan door vrijwilligers en medewerkers. Bij de sportcode actualiseert de vereniging het reglement, regelt de communicatie binnen de vereniging en zorgt dat alle vrijwilligers en personeelsleden volgens het reglement handelen. Ook informeert de vereniging de jeugdleden en hun ouders over het alcoholbeleid.
Programma Jeugdoverlast en Jeugdcriminaliteit 'Stok achter de deur'	Richt zich op overlast gevende jongeren in een andere context (op straat in plaats van op en rond de sportterreinen). Het programma gaat uit van een persoonsgerichte aanpak, met preventieve en repressieve elementen. Vanuit het programma worden meerdere teams aangestuurd die in contact staan met jongeren met gedragsproblemen. Op volgorde van preventie naar repressie zijn dit lokale jongerenwerkers, Stedelijk Team Jongerenwerkers en Jeugdhandhavers.
Rotterdam gaat voor positief gedrag in de wijk!	Een positief wijkklimaat, waarbinnen mensen en organisaties (denk aan een basisschool, sportschool, sportvereniging, speeltuin en buurthuis) elkaar kennen en positief aanspreken; waar positief gedrag benadrukt wordt en het heel helder is voor kinderen en jeugdigen, wat er, qua gedrag, van hen wordt verwacht. Vervolgens bespreken de organisaties met elkaar hoe deze waarden er uitzien, vertaald naar gedragsverwachtingen. Dit doet Rotterdam met Positive Behavior Support (PBS) in de wijk, een preventieve aanpak van gedrag, die organisaties stimuleert om vanuit een helder kader, in een aantal stappen, gezamenlijk toe te werken naar een duurzaam, positief pedagogisch klimaat. Onderdeel van de aanpak is ook dat de volwassenen, leerkrachten, andere professionals, vrijwilligers en ouders, concrete tips en handvatten krijgen om de kinderen op een positieve manier aan te spreken op hun gedrag.

Zoals eerder aangegeven vormt een pedagogisch en veilig sportklimaat een gedeeld belang tussen gemeente en sportverenigingen. Verenigingen –als eerst verantwoordelijken- kunnen daardoor beter hun leden van dienst zijn en de gemeente kan sport effectief inzetten als middel om het welzijn en de sociale ontwikkeling van Rotterdammers te bevorderen. Dit laatste is het geval bij de volgende beleidsontwikkelingen.

Rotterdam Vitale Stad: Nota publieke gezondheid 2016-2020	Doelstelling is de gezonde levensverwachting in Rotterdam in 2020 te zijn laten toegenomen ten opzichte van de meting in 2012. Rotterdam behaalt de doelstellingen op gezondheidswaarden die bijdragen aan een gezonde levensverwachting: minder roken, gezond gewicht, voldoende bewegen, minder alcoholgebruik, terugdringen diabetes en depressie, betere luchtkwaliteit en terugdringen beginnende gehoorschade. Er is een samenhangende aanpak nodig op alle terreinen, die voor een gezonde levensverwachting belangrijk zijn om de vitaliteit van de stad Rotterdam te bevorderen. Daarin is een actieve rol van de burger zelf belangrijk
Integratienota 010 / beleidsregel Volwaardig Meedoen in Rotterdam 2016 - 2018	Doel is stevig verder te bouwen aan een stad waar mensen elkaar verstaan en waar mensen niet langs elkaar heen leven. Waar mensen elkaar steunen en naar elkaar omkijken. Waar mensen over etnische en religieuze grenzen heen respectvol met elkaar omgaan. Zodat alle inwoners van Rotterdam zich veilig, thuis, gerespecteerd en erkend voelen. Dan moet iedereen die in Rotterdam woont meedoen en dus kunnen, mogen en willen meedoen. En daar is iedere inwoner in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor. Speciale nadruk wordt gelegd op de gelijke behandeling van mannen en vrouwen en homoseksuelen en heteroseksuelen. Het sportbeleid in Rotterdam richt zich op het vergroten van sportparticipatie, nadrukkelijk ook bij de doelgroep jongeren. Met name voor jongeren geldt dat zij met sport leren om (spel)regels na te leven die ook bruikbaar zijn in het samenleven met elkaar. Extra inzet wordt gepleegd op het vergroten van het gebruik van het jeugdsportfonds, waar in Rotterdam veel gebruik van wordt gemaakt door Rotterdammers met een migrantenachtergrond.
Nieuwe Rotterdams Welzijn 2016-2019	De welzijnsinzet draagt bij aan het behalen van de resultaten van het Nieuw Rotterdams Jeugdstelsel en het Wmo-kader. Dit draagt o.a. bij aan het creëren van een kansrijke, veilige buurt en opvoed- en sport omgeving voor kinderen en jongeren.
Beleidskader Jeugd 2015 – 2020	Kinderen en jongeren moeten hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen, en kunnen uitgroeien tot zelfstandige volwassenen. Daarom zet Rotterdam in op groei. Omdat het met de meeste jeugdigen goed gaat. Zij maken een goede ontwikkeling door omdat de voorwaarden daarvoor in orde zijn: een veilige en

	gezonde omgeving – thuis, op school en op straat – om kansrijk op te groeien. Voor de stad is het belangrijk dat deze kinderen en jongeren zich nog beter ontwikkelen en gestimuleerd worden het beste uit hun mogelijkheden halen. Voorop staat duurzaam resultaat. Niet alleen symptoombestrijding, maar dieper, vanaf de wortel. Hiervoor is meer samenhang nodig in de inzet op de doelgroep jeugd. Vanuit veiligheid, werkgelegenheid, onderwijs, cultuur, sport en de fysieke omgeving. Zodat initiatieven elkaar versterken. Hiermee wordt eenzijdig beleid voorkomen en wordt meer effect behaald. Zodat het geldt dat de stad inzet voor kinderen en jongeren meer oplevert dan voorheen. Veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor kinderen en jongeren om zich gezond te kunnen ontwikkelen. Veiligheid thuis, op school en op straat. Het omgekeerde geldt vanzelfsprekend ook: daar waar de veiligheid is het geding is, wordt de ontwikkeling van kinderen ernstig bedreigd. Voor een gezonde ontwikkeling zijn prosociale normen, een goede mentale gezondheid, een goede binding met leeftijdsgenootjes, school en ouders of participatie in groepen zoals bij sport, clubs of verenigingsleven belangrijke beschermende factoren.
Leren Loont	Het onderwijsveld en de gemeente hebben gezamenlijk afgesproken de onderwijsresultaten te verbeteren, het aantal schooluitvallers verder omlaag te brengen en te zorgen voor een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Een van de pijlers is het verbinden van onderwijs met jeugdhulp. Onderwijs en sport zijn beiden onderdeel van het jeugdnetwerk. Een veilig en gezond leerklimaat maakt ook onderdeel uit van de totale schoolontwikkeling. In dit kader zijn soms duidelijke gedragsregels nodig. Er komt een proef met een speciale Rotterdamse onderwijscode op schoolniveau, voor gewenst gedrag op en buiten de school.